

De Zusters van Duin

Frank Herbert bij Boekerij:

DE DUINREEKS

Eerste boek – Duin

Tweede boek – Duin Messias

Derde boek – Kinderen van Duin

Vierde boek – God-Keizer op Duin

Vijfde boek – Kettters van Duin

Zesde boek – Duin kapittel

Frank Herbert, Brian Herbert & Kevin J. Anderson

De weg naar Duin

Brian Herbert & Kevin J. Anderson

VOORSPEL TOT DUIN

Eerste boek – Huis Atreides

Tweede boek – Huis Harkonnen

Derde boek – Huis Corrino

LEGENDEN VAN DUIN

Eerste boek – De Butlerse Jihad

Tweede boek – De machineoorlog

Derde boek – De slag om Corrin

Jagers van Duin

Zandwormen van Duin

Paul van Atreides

Prinses van Duin

De Zusters van Duin

www.boekerij.nl

Brian Herbert & Kevin J. Anderson

De Zusters van Duin

Het is drieëntachtig jaar geleden dat de laatste denkmachines werden vernietigd in de Slag van Corrin, waarna Faykan Butler de naam Corrino aannam en zichzelf installeerde als eerste Keizer van een nieuw Keizerrijk. De grote oorlogsheld Vorian Atreides keerde de politiek de rug toe en reisde af naar onbekende gebieden, terwijl hij haast onbespeurbaar traag verouderde dankzij de levensverlengende behandeling die hij had ontvangen van zijn beruchte vader, de verscheiden cymekgeneraal Agamemnon. Vorian's vroegere adjudant, Abulurd Harkonnen, was schuldig bevonden aan lafheid tijdens de Slag van Corrin en verbannen naar de sombere planeet Lan-kiveil, waar hij twintig jaar later overleed. Zijn afstammelingen nemen Vorian Atreides de teloorgang van hun voorspoed nog altijd kwalijk, hoewel de man al tachtig jaar niet meer is gezien.

Op de jungleplaneet Rossak heeft Raquella Berto-Anirul, nadat ze een kwaadaardig vergif had overleefd dat haar transformeerde tot de eerste Eerwaarde Moeder, methoden van de bijna uitgestorven Tovenaresen aangepast om haar eigen Zusterorde te vormen, een school waar vrouwen leren hun lichaam en geest te versterken. Gilbertus Albans, ooit de pupil van de autonome robot Erasmus, heeft op de pastorale planeet Lampadas een ander soort school opgericht, waar hij mensen leert hun geest te ordenen als computers en ze opleidt tot mentats.

De afstammelingen van Aurelius Venport en Norma Cenva (die nog altijd in leven is, zij het in een bijzonder geëvolueerde toestand) hebben een machtige commerciële onderneming opgebouwd, Venport Holdings; hun ruimtevloot maakt gebruik van Holtzman-motoren om de ruimte te plooiën en van gemuteerde, in specie gedompelde Navigators om de schepen te besturen.

Ondanks de tijd die is verstreken sinds de overwinning op de denkmachines, woedt er op de door mensen bevolkte planeten nog altijd een harts-tochtelijke antitechnologische storm van machtige, fanatieke groeperingen die gewelddadige zuiveringen doorvoeren.

Na een slavernij van duizend jaar hebben we eindelijk de legers van de computer-immergeest Omnius verslagen, maar onze strijd is verre van gestreden. Serena Butlers Jihad mag dan voorbij zijn, nu moeten we de strijd voortzetten tegen een vijand die nog geniepiger en uitdagender is: het menselijke zwak voor technologie en de verleiding om fouten uit het verleden te herhalen.

– Manford Torondo, *Het Enige Pad*

Manford Torondo had zo veel missies geleid dat hij de tel was kwijtgeraakt. Sommige wilde hij liever vergeten, zoals die verschrikkelijke dag dat de ontploffing hem verscheurde en hem de onderste helft van zijn lichaam kostte. Maar deze missie zou eenvoudiger zijn, en toch buitengewoon bevredigend: nog meer overblijfselen van de grootste vijand van de mensheid wegvagen.

De slagschepen van de machines wemelden van de kille wapens. Ze hingen buiten het zonnestelsel, waar slechts de lichtste nevel van zwak sterrenlicht op de scheepsrompen glinsterde. Als gevolg van de vernietiging van de verspreide immergeesten van Omnius had deze groep aanvalsrobots zijn bestemming nooit bereikt, en de bevolking van het nabijgelegen sterrenstelsel van de Liga had niet eens in de gaten gehad dat ze een doelwit waren geweest. Nu hadden Manfords verkenners de vloot weer gevonden.

Die gevaarlijke vijandelijke schepen, nog steeds intact, gewapend en functioneel, hingen lang na de Slag van Corrin dood in de ruimte. Het waren slechts wrakken, spookschepen, maar toch gruwelen. En als zodanig moest er ook mee worden afgerekend.

Terwijl zijn zes kleine vaartuigen de mechanische monsters naderden, voer er een primitieve huivering door Manford heen. De toegewijde volgelingen van zijn Butlerse beweging hadden gezworen alle restanten van de verboden computertechnologie te vernietigen. Nu zwermden ze zonder aarzeling op de verlaten robotvloot af, als meeuwen naar het karkas van een aangespoelde walvis.

De stem van Zwaardmeester Ellus kwam knetterend over de communicatieverbinding met een naburig schip. Voor deze operatie vloog de Zwaardmeester voorop en hij leidde de Butlerse jagers naar de verraderlijke robotschepen die hier al tientallen jaren onopgemerkt zweefden. ‘Het is een volledig aanvalseskader van vijfentwintig schepen, Manford, precies waar de mentat had voorspeld dat we ze zouden vinden.’

In een stoel die speciaal was aangepast voor zijn beenloze lichaam, knikte Manford in zichzelf. De geestkracht van Gilbertus Albans maakte steeds opnieuw indruk op hem. ‘Wederom bewijst zijn Mentatschool dat het menselijke brein superieur is aan denkmachines.’

‘De menselijke geest is heilig,’ zei Ellus.

‘De menselijke geest is heilig.’ Het was een zegening die Manford had ontvangen in een visioen van God, en de kreet was nu erg populair bij de Butlers. Manford verbrak de verbinding en bleef vanuit zijn eigen compacte schip naar het verloop van de missie kijken.

Naast hem in de cockpit zat Zwaardmeester Anari Idaho. Ze bekeek de posities van de robotslagschepen op het scherm en gaf haar inschattingen. Ze droeg een zwart met grijs uniform met het embleem van hun beweging op de revers: een gestileerd symbool van een bloedrode vuist die een tandwiel omklemde.

‘We hebben voldoende wapens om ze van een afstand te vernietigen, als we onze explosieven verstandig inzetten. We hoeven het risico niet te nemen om aan boord te gaan. Die schepen worden waarschijnlijk bewaakt door strijdrobots en gekoppelde vechtautomaten.’

Manford keek opzij naar zijn verzorgster en vriendin en hield zijn gezicht uitgestreken, hoewel ze altijd zijn hart verwarmde. ‘Er is geen risico. De immergeest is dood. En ik wil die machinedemonen zien voordat we ze elimineren.’

Toegewijd aan Manfords zaak, en aan hem persoonlijk, legde Anari zich neer bij zijn besluit. ‘Zoals je wilt. Ik bescherm je.’ De uitdrukking op haar brede, onschuldige gezicht overtuigde Manford ervan dat hij in haar ogen niets verkeerd kon doen, geen fouten kon maken. Als gevolg van haar toewijding beschermde Anari hem fel.

Manford gaf enkele korte bevelen. ‘Verdeel mijn volgelingen in groepen. We hoeven ons niet te haasten – ik heb liever perfectie dan snelheid. Laat Zwaardmeester Ellus de uitvallen naar de machineschepen coördineren. Er mag geen scherf meer van overblijven.’

Vanwege zijn lichamelijke beperkingen was toekijken bij de vernietigingsoperaties een van de weinige dingen waar hij nog genoeg in schepete. Denkmachines hadden zijn voorouderlijke planeet Moroko aangevalen, de bevolking gevangengenomen en plagen verspreid waarmee ze iedereen hadden vermoord. Als zijn betovergrootouders niet toevallig van huis waren geweest, op zakenreis naar Salusa Secundus, zouden zij daar ook in de val hebben gezeten en vermoord zijn. En dan zou Manford nooit zijn geboren.

Hoewel die gebeurtenissen zijn voorouders vele generaties geleden waren overkomen, haatte hij de machines nog steeds en had hij gezworen de missie voort te zetten.

De Butlerse volgelingen werden vergezeld door vijf getrainde Zwaardmeesters, de Voorvechters van de Mensheid, die gevechten hadden geleverd tegen denkmachines tijdens Serena Butlers Jihad. In de decennia na de grote overwinning op Corrin hadden Zwaardmeesters zich beziggehouden met opruimoperaties, het opsporen en verwoesten van alle restanten van het robotrijk die ze verspreid door de zonnestelsels aantroffen. Dankzij hun successen werden dergelijke restanten steeds schaarser.

Terwijl de Butlerse schepen te midden van de machineschepen arriveerden, keek Anari naar de beelden op haar scherm. Met een zachte stem, die ze alleen bij hem gebruikte, zei ze peinzend: ‘Hoeveel van dergelijke vloten denk je dat we nog zullen vinden, Manford?’

Daar was maar één antwoord op mogelijk. ‘Allemaal.’

Die dode robotvloten waren gemakkelijke doelwitten die dienden als symbolische overwinningen, mits de opruimoperaties op de juiste manier werden gefilmd en uitgezonden. Maar de laatste tijd was Manford zich ook zorgen gaan maken over de verrotting, de corruptie en de verleiding die hij opmerkte binnen het nieuwe Keizerrijk van Corrino. Hoe konden de mensen de gevaren zo snel vergeten? Binnen niet al te lange tijd moest hij de hartstocht van zijn volgelingen mogelijk in een andere richting sturen en ze nog een noodzakelijke zuivering onder de bevolkingen laten doorvoeren...

Zwaardmeester Ellus regelde de bestuurstaken, sorteerde de robotschepen op een raster en wees teams toe aan specifieke doelwitten. De vijf andere schepen verspreidden zich tussen de achtergelaten machines en haakten zich vast aan rompen, waarna de teams zich met explosieven toegang tot de schepen verschafften.

Manfords teamleden pakten hun spullen en bereidden zich voor om het grootste robotschip binnen te gaan. Hij wilde per se mee om het kwaad met eigen ogen te zien, ondanks de moeite die hem dat kostte. Anari wist al lang dat hij zich nooit tevreden zou stellen met achterblijven en toekijken; ze was het gewend zijn benen en zijn zwaard te zijn. Het stevige leren tuig lag altijd binnen handbereik voor het geval Manford zich in de strijd wilde werpen. Ze hing het tuig over haar schouders, schoof de zitting achter haar nek en bond vervolgens de riemen onder haar armen en om haar borst en middel vast.

Anari was een fitte vrouw, en naast het feit dat ze onwankelbaar loyaal was aan Manford, hield ze ook van hem. Dat zag hij elke keer dat hij in haar

ogen keek. Maar ál zijn volgelingen hielden van hem. Anari's genegenheid was alleen onschuldiger en puurder dan die van de meeste anderen.

Ze tilde zijn beenloze lichaam met gemak op, zoals ze al talloze keren eerder had gedaan, en zette hem op de zitting achter haar hoofd. Hij voelde zich geen kind als hij op haar schouders reed, maar had het gevoel dat Anari een deel van hem was. Zijn benen waren afgerukt door de bom van een misleide technologie liefhebber die het leven had gekost aan Rayna Butler, de heilige leidster van de antimachinebeweging. Manford was gezegend door Rayna zelf, vlak voordat ze aan haar verwondingen bezweek.

De Sukdoktoren hadden het een wonder genoemd dat hij het had overleefd, en dat was het precies: een wonder. Het was voorbestemd geweest dat hij die afgrijselijke dag overleefde. Ondanks het lichamelijke verlies had Manford het roer van de Butlerse beweging overgenomen en die met grote hartstocht geleid. Een halve man, tweemaal zo'n groot leider. Er waren een paar stukjes van zijn bekken over, maar onder de heupen nog heel weinig. Maar toch, hij had zijn geest en hart nog, en verder had hij niets nodig. Alleen zijn volgelingen.

Zijn verkorte lichaam paste precies in de holte van Anari's tuig, en hij reed hoog op haar schouders. Door subtiel zijn gewicht te verplaatsen, kon hij haar sturen alsof ze onderdeel uitmaakte van zijn eigen lichaam, alsof ze een verlengstuk onder zijn middel was. 'Breng me naar het luik, zodat wij als eersten aan boord kunnen gaan.'

Toch was zij degene die uiteindelijk hun bewegingen bepaalde. 'Nee. Ik stuur de andere drie vooruit.' Anari's weigering was niet opstandig bedoeld. 'Pas als zij zeggen dat er geen gevaar is, breng ik jou aan boord. Mijn missie om je te beschermen is belangrijker dan jouw ongeduld. We gaan naar binnen als ik zeker weet dat het veilig is, en geen moment eerder.'

Manford knarsetandde. Hij wist dat ze het goed bedoelde, maar haar overbezorgdheid was wel eens frustrerend. 'Ik wil niet dat anderen in mijn plaats risico's nemen.'

Anari keek over haar schouder en glimlachte hem vol genegenheid toe. 'Natuurlijk nemen wij risico's in jouw plaats. We zouden allemaal ons leven voor je geven.'

Terwijl Manfords team aan boord ging van het inactieve robotschip en in de metalen gangen zocht naar plekken om explosieve ladingen te plaatsen, wachtte hij aan boord van zijn eigen vaartuig, wurmend in zijn tuig op Anari's rug.

'Wat hebben ze gevonden?'

Ze vertrok geen spier. 'Ze melden zich wel als ze iets te melden hebben.'

Eindelijk meldde het team zich. ‘Er zijn twaalf gevechtsrobots aan boord, meneer, allemaal uitgeschakeld. Het is hier ijskoud, maar we hebben de systemen voor levensfuncties ingeschakeld zodat het comfortabel voor u is aan boord.’

‘Comfort interesseert me niet.’

‘Maar u moet wel ademen. Ze laten het ons weten zodra ze klaar zijn.’

Hoewel robots geen systemen voor levensfuncties nodig hadden, waren veel machinevaartuigen ingericht om in de laadruimen menselijke gevangenen te vervoeren. In de laatste jaren van de Jihad had Omnius alle functionele schepen toegewezen aan de gevechtsvloot, terwijl hij ook reusachtige geautomatiseerde scheepswerven had gebouwd waar met honderden tegelijk slagschepen van de band rolden.

En toch hadden de mensen gewonnen, hadden ze alles opgeofferd voor de enige overwinning die ertoe deed.

Een half uur later had de atmosfeer in het machineschip een niveau bereikt waarop Manford zonder beschermingspak kon overleven. ‘Alles is klaar om u aan boord te ontvangen, meneer. We hebben enkele goede plekken gevonden om explosieve ladingen te plaatsen. En ook skeletten, meneer. Een laadruim met minstens vijftig gevangenen erin.’

Manford spitste zijn oren. ‘Gevangenen?’

‘Allang dood, meneer.’

‘We komen eraan.’ Nu Anari tevreden was stapte ze door het verbodingsluik, en hoog op haar rug voelde hij zich net een veroverende koning. Aan boord van het grote vaartuig was de lucht nog altijd koud en ijl. Manford huiverde, en hij greep zich aan Anari’s schouders vast om in evenwicht te blijven.

Ze keek bezorgd om. ‘Hadden we nog een kwartiertje moeten wachten tot het warmer was?’

‘Ik ril niet van de kou, Anari, maar van het kwaad in de lucht. Hoe kan ik al het bloed negeren dat die monsters hebben vergoten?’

Aan boord van het donkere, grimmige schip bracht Anari hem naar de kamer waar de Butlers de verzegelde deur hadden opengewrikt en een stapel menselijke skeletten hadden gevonden. Tientallen mensen waren hier verhongerd of gestikt, waarschijnlijk door pure desinteresse van de denkmachines.

Het gezicht van de Zwaardmeester stond diep verontrust en gekwetst. Ondanks al haar strijdervaring bleef Anari Idaho zich verbazen over de achteloze wreedheid van de denkmachines. Haar onschuld wekte zowel Manfords bewondering als zijn liefde op.

‘Zo te zien hadden ze gevangenen bij zich,’ zei Anari.

‘Of proefpersonen voor de kwaadaardige robot Erasmus,’ zei Manford. ‘Toen de schepen nieuwe bevelen kregen om dit stelsel aan te vallen, besteedden ze verder geen aandacht meer aan de mensen aan boord.’ Hij mompelde een gebed en een zegening, in de hoop de verloren zielen naar de hemel te kunnen gidsen.

Terwijl Anari hem wegvoerde van het ruim vol dode mensen, kwamen ze langs een hoekige, uitgeschakelde gevechtsrobot die als een standbeeld in de gang stond. De armen waren voorzien van vlijmscherpe messen en projectiewapens, zijn stompe kop en optische vezels waren een bespottung van een menselijk gezicht. Manford wierp een blik vol walging op de machine en onderdrukte nog een huivering. *Dit mogen we nooit meer laten gebeuren.*

Anari trok haar lange, botte pulszwaard. ‘We gaan die schepen toch opblazen... Mag ik?’

Hij glimlachte. ‘Natuurlijk.’

Als een pijl uit een boog viel de Zwaardmeester de roerloze robot aan. Eén klap verwoestte de optische vezels, nog meer slagen hakten de ledematen af, andere vernietigden de romp. De robot was al tientallen jaren uitgeschakeld en er kwamen niet eens vonken of smeervloeistof uit terwijl ze hem aan stukken hakte.

Ze keek hijgend omlaag en zei: ‘Op de Zwaardmeesterschool op Ginaz heb ik honderden van die dingen verslagen. De school heeft nog altijd een lopende order voor functionerende strijdrobots, zodat leerlingen kunnen oefenen met het bestrijden ervan.’

Die gedachte verpestte Manfords goede bui. ‘Ginaz heeft te veel functionele robots, als je het mij vraagt. Ik vind het geen prettig idee. Denkmachines zijn geen huisdieren. Er is geen zinnige toepassing voor vooruitstrevende machines.’

Anari was gekwetst omdat hij kritiek had op haar goede herinneringen. Haar stem klonk kleintjes. ‘Maar zo hebben we wel geleerd ertegen te vechten.’

‘Mensen horen te trainen tegen mensen.’

‘Dat is niet hetzelfde.’ Anari reageerde haar frustratie af op de toch al gebutste strijdrobot. Ze gaf er nog een laatste slag op en beende toen naar de brug. Onderweg kwamen ze nog enkele andere machines tegen, die Anari allemaal vernietigde met alle felheid die Manford ook in zijn hart voelde.

Op het vliegdek van het robotschip troffen hij en Anari de andere teamleden. De Butlers hadden een paar uitgeschakelde robots achter de

scheepsbesturingen omgegooid. ‘Alle motoren werken nog, meneer,’ meldde een slungelige man. ‘We kunnen explosieven in de brandstoftanks laten vallen, voor de zekerheid, of we kunnen van hieruit de reactoren overbelasten.’

Manford knikte. ‘De explosies moeten groot genoeg zijn om alle omringende schepen ook te verwoesten. Deze vaartuigen zijn nog bruikbaar, maar ik wil zelfs de metaalresten niet hergebruiken. Ze zijn... besmet.’

Hij wist dat andere mensen dergelijke bedenkingen niet hadden. Buiten zijn invloedssfeer speurden groepen corrupte lieden de scheepvaartroutes in de ruimte af naar intacte vloten zoals deze om schepen te bergen en te repareren. Aasgieren zonder principes! De VenHold Ruimtevloot was er berucht om, meer dan de helft van hun vloot bestond uit gerenoveerde schepen van de denkmachines. Manford had verschillende keren met directeur Josef Venport over die kwestie geruzied, maar de inhalige zakenman was niet voor rede vatbaar. Manford putte enige troost uit de wetenschap dat deze vijftientig vijandelijke slagschepen in elk geval nooit meer zouden worden ingezet.

De Butlers begrepen dat technologie verleidelijk was, vol latent gevaar. De mensheid was sinds het omverwerpen van Omnius week en lui geworden. De mensen probeerden uitzonderingen te maken, verlangden naar gemak en comfort, verkenden de grenzen op zoek naar wat zij als voordelen zagen. Ze vleiden en zochten uitvluchten: dié machine was dan misschien wel slecht, maar déze iets afwijkende technologie was acceptabel.

Manford weigerde kunstmatige grenzen te trekken. Dan begaf je je op glad ijs. Eén klein dingetje kon naar een volgend dingetje leiden, en nog een, en al snel werd de helling een afgrond. De mensen mochten nooit meer de slaven van machines worden!

Hij draaide zijn hoofd om en richtte zich tot de drie Butlers op de brug. ‘Ingerukt. Mijn Zwaardmeester en ik hebben hier nog één ding te doen. Stuur een boodschap naar Ellus: we moeten binnen vijftien minuten weg zijn.’

Anari wist precies wat Manford in gedachten had, sterker, ze was erop voorbereid. Zodra de andere volgelingen waren teruggekeerd naar hun schip, haalde de Zwaardmeester een kleine vergulde icoon uit een zakje in haar tuig, een van de vele gelijksoortige iconen die Manford had laten maken. Hij hield de icoon eerbiedig vast en keek naar het goedaardige gezicht van Rayna Butler. Al zeventien jaar trad hij inmiddels in de voetsporen van die visionaire vrouw.

Manford kuste de icoon en gaf hem weer aan Anari, die hem op het be-

sturingspaneel legde. ‘Moge Rayna ons werk hier vandaag zegenen en succes brengen in onze zo belangrijke missie,’ fluisterde hij. ‘De menselijke geest is heilig.’

‘De menselijke geest is heilig.’ In ferme looppas, terwijl haar adem koude wolkjes vormde in de ijzige lucht, haastte Anari zich terug naar hun eigen schip, waar het team het luik verzegelde en hen loskoppelde. Ze zweefden weg bij de slagschepen vol explosieven.

Binnen het uur kwamen alle Butlerse aanvalsschepen samen boven de donkere robotschepen.

‘Nog één minuut over op de timers, meneer,’ meldde Zwaardmeester Ellus.

Manford knikte zonder zijn blik van het scherm los te maken en zei niets. Dat was niet nodig.

Een van de robotschepen veranderde plotseling in een wolk van vlammen en brokstukken. In snelle opeenvolging ontploften ook de andere schepen toen de motorcompartimenten overbelast raakten of de brandstof ontvlamde door getimed explosies. De schokgolven botsten op elkaar en vermaalden de brokstukken tot een soep van metaaldamp en uitdijende gassen. Enige ogenblikken lang was het licht zo fel als een nieuwe zon en deed het hem denken aan Rayna’s stralende glimlach. Toen vervloog en vervaagde het geleidelijk.

In de stilte die erop volgde, sprak Manford zijn vrome volgelingen toe. ‘Ons werk hier is klaar.’

Wij zijn barometers van de menselijke gesteldheid.

– Eerwaarde Moeder Raquella Berto-Anirul, toespraak voor de derde afstudeerklas

Uit noodzaak bekeek Eerwaarde Moeder Raquella Berto-Anirul de geschiedenis op de lange termijn. Vanwege de schat aan unieke voorouderlijke herinneringen in haar geest – een belichaming van de geschiedenis – had de oude vrouw een perspectief op het verleden dat voor niemand anders beschikbaar was... nog niet.

Met gedachten van zo veel generaties om uit te putten, had Raquella alle mogelijkheden om de toekomst van het menselijk ras te voorzien. En de andere Zusters op haar school beschouwden hun enige Eerwaarde Moeder als hun gids. Ze moest anderen dat perspectief bijbrengen, de kennis en objectiviteit van haar orde uitbreiden, en ook de lichamelijke en geestelijke vaardigheden die leden van de Zusterorde onderscheidde van gewone vrouwen.

Raquella stond met andere Zusters op een balkon van de Rossakschool, de formele opleidingsfaciliteit van de Zusterorde, en voelde de motregen op haar gezicht. Gekleed in een zwarte mantel met een hoge kraag keek ze somber over de rand van het klif naar de paarsige jungle beneden. Hoewel het warm en vochtig was voor de plechtige ceremonie, was het weer in deze tijd van het jaar eigenlijk bijna nooit onaangenaam, vanwege de bries die regelmatig langs de klifwanden streek. De lucht had een ietwat zurige geur door een vleugje zwavel van de verre vulkanen en een mengsel van omgevingschemicaliën.

Vandaag woonden ze alweer een uitvaart bij van alweer een overleden Zuster, alweer een tragische vergiftigingsdood... alweer een mislukte poging om een tweede Eerwaarde Moeder te creëren.

Meer dan tachtig jaar geleden had de stervende, verbitterde Tovenares Ticia Cenva haar een dodelijke dosis gegeven van het krachtigste gif dat er bestond. Raquella had moeten sterven, maar diep in haar geest, in haar cellen, had ze haar biochemie gemanipuleerd en vervolgens de moleculaire structuur van het gif gewijzigd. Ze had wonder boven wonder de vergiftiging overleefd, maar de beproeving had iets fundamenteels binnen in haar veranderd, een door de crisis opgeroepen transformatie op de uiterste grens van haar sterfelijkheid in gang gezet. Ze was er ongeschonden maar gewijzigd uitgekomen, met een bibliotheek van vroegere levens in haar

hoofd en een nieuw vermogen om zichzelf op genetisch niveau te bekijken, met een diepgaand begrip van alle onderling verbonden vezels in haar lichaam.

Crisis. Overleven. Verbetering.

Maar in alle jaren daarna, ondanks vele pogingen, had niemand anders datzelfde resultaat behaald, en Raquella wist niet hoeveel levens ze nog op het spel kon zetten om dat ongrijpbare doel te bereiken. Ze kende maar één manier om een Zuster over de rand te duwen: haar tot de grens van de dood drijven waar ze – mogelijk – de kracht zou vinden om te evolueren.

Optimistisch en vastberaden bleven haar beste leerlingen het proberen, omdat ze in haar geloofden. En ze stierven.

Raquella keek droevig toe terwijl een Zuster in een zwarte mantel en drie leerlingen in groene mantels het lijk vanaf het bladerdak van de bomen in de vochtige diepten van de jungle lieten zakken. Het lichaam zou voor aaseters worden achtergelaten als onderdeel van de eeuwige cyclus van leven en dood, het teruggeven van menselijke overblijfselen aan de aarde.

De moedige jonge vrouw was Zuster Tiana geweest, maar nu was haar lichaam in bleke stof gewikkeld, anoniem. De junglebewoners ver daarbeneden kwamen in beweging toen het dichte bladerdak het platform opslokte.

Raquella zelf leefde al meer dan honderddertig jaar. Ze was getuige geweest van het einde van Serena Butlers Jihad, twee decennia later van de Slag van Corrin, en van de jaren van onrust die erop volgden. Ondanks haar hoge leeftijd was de oude vrouw kwiek en geestelijk alert, doordat ze de ergste effecten van veroudering tegenging met een gematigd gebruik van melange geïmporteerd van Arrakis, en door het manipuleren van haar eigen biochemie.

Haar steeds groeiende school bestond uit kandidaten gerekruteerd onder de meest getalenteerde jonge vrouwen in het Keizerrijk, onder wie de bijzondere laatste afstammelingen van de Tovenaresen die deze planeet hadden gedomineerd in de jaren voor en tijdens de Jihad. Een schamele eenentachtig van hen waren er nog maar over. In totaal werden hier elfhonderd Zusters opgeleid, twee derde daarvan leerlingen. Sommigen van hen waren hier geboren in de crèches, als dochters van Raquella's afgezanten die zwanger waren geworden van acceptabele vaders. Rekruterende Zusters stuurden hoopvol nieuwe kandidaten hiernaartoe, en de opleiding ging door.

Zij en haar mede-Proctors wijdden hun leven aan het onderwijzen van andere vrouwen: ze leerden ze hoe ze meester konden worden over hun gedachten, hun lichaam, hun eigen toekomst. Nu de denkmachines weg wa-

ren, eiste het lot van de mensen dat ze meer werden dan ze ooit eerder waren geweest. Jarenlang hadden de stemmen in haar geheugen haar aangespoord om meer Eerwaarde Moeders zoals zichzelf te beproeven en te verbeteren. Raquella zou ze de weg wijzen. Ze wist dat een vaardige vrouw zichzelf kon transformeren tot een superieur mens, onder de juiste omstandigheden.

Crisis. Overleven. Verbetering.

Veel van de afgestudeerden van Raquella's Zusterorde hadden hun waarde al bewezen buiten deze planeet, als adviseurs van nobele planetaire heersers en zelfs aan het Keizerlijk Hof. Sommigen zaten op de Mentatschool op Lampadas of werden getalenteerde Sukdoktoren. Hun bedaarde invloed verspreidde zich door het Keizerrijk. Zes van die vrouwen waren nu volledig opgeleide mentats. Een van hen, Dorotea, werkte als vertrouwde raadgeefster van Keizer Salvador Corрино op Salusa Secundus.

Maar Raquella wilde wanhopig graag dat meer van haar volgelingen dezelfde inzichten, dezelfde universele kijk op de Zusterorde en de toekomst ervan, en dezelfde mentale en fysieke krachten kregen als zij.

Om de een of andere reden konden haar kandidaten die sprong echter niet maken. En nu was er alweer een veelbelovende jonge vrouw overleden.

Terwijl de vrouwen hun merkwaardig zakelijke opruiming van de overblijfselen van de dode Zuster afrondden, piekerde Raquella over de toekomst. Ondanks haar lange levensduur maakte ze zich geen illusies over onsterfelijkheid, en als zij overleed voordat iemand anders leerde de transformatie te overleven, zou dat vermogen voor altijd verloren kunnen gaan.

Het lot van de Zusterorde, en hun uitgebreide werken, was veel belangrijker dan haar eigen lot. De toekomst van de mensheid op de lange termijn was afhankelijk van zorgvuldige bevordering en verbetering. De Zusterorde kon het zich niet veroorloven nog langer te wachten. Raquella moest haar opvolgers opleiden.

Toen de uitvaart was geëindigd met het afleveren van het lichaam, draaiden de andere vrouwen zich weer om naar de school op het klif, waar ze verder zouden gaan met hun klassikale lessen. Raquella had al een nieuwe kandidaat in gedachten, een jonge vrouw uit een onteerde familie met weinig toekomstperspectieven, maar wel iemand die deze kans verdiende.

Zuster Valya Harkonnen.

Raquella keek naar Valya, die bij de andere Zusters wegliep en over het klifpad naar haar toe kwam. Zuster Valya was een heel slanke jonge vrouw met een ovaal gezicht en lichtbruine ogen. De Eerwaarde Moeder observeerde haar soepele bewegingen, de stand van haar hoofd, de houding van

haar lichaam; kleine maar belangrijke details die samen het gehele individu vormden. Raquella twijfelde niet aan haar keus. Maar weinig andere Zusters waren zo toegewijd als Valya.

Zuster Valya had zich bij de Zusterorde aangesloten toen ze zestien was en haar afgelegen planeet Lankiveil had verlaten op zoek naar een beter leven. Haar overgrootvader, Abulurd Harkonnen, was na de Slag van Corrin verbannen wegens lafheid. In haar vijf jaar op Rossak had Valya uitgeblonden in haar training en zich bewezen als een van Raquella's trouwste en meest getalenteerde Zusters. Ze werkte nauw samen met Zuster Karee Marques, een van de laatste Tovenaresen, die nieuwe medicijnen en giften bestudeerde die mogelijk konden worden gebruikt in het transformatieproces.

Toen Valya zich bij de oude vrouw meldde, leek ze niet overmatig van streek om de uitvaart. 'U wilde me spreken, Eerwaarde Moeder?'

'Volg mij, alsjeblieft.'

Valya was duidelijk nieuwsgierig, maar ze hield haar vragen voor zich en vertrouwde op de Eerwaarde Moeder. Samen liepen ze langs de administratieve grotten en woonverblijven. In de hoogtijdagen in voorbije eeuwen hadden er in deze klifstad duizenden mannen en vrouwen gewoond, Tovenaresen, medicijnhandelaren, verkenners van de diepe jungle. Maar er waren zo veel mensen overleden tijdens de plagen dat de stad halfleeg was en nu alleen nog leden van de Zusterorde herbergde.

Een deel van de grotten werd voorheen gebruikt voor de verzorging van Misgeborenen, kinderen met geboortefwijkingen als gevolg van gifstoffen in het milieu van Rossak. Dankzij een zorgvuldige bestudering van de teeltgegevens werden dergelijke kinderen nog maar zelden geboren, en de kinderen die bleven leven werden nu verzorgd in een van de steden in het noorden, aan de andere kant van de vulkanen. Raquella liet geen mannelijke leerlingen op haar school toe, hoewel er nu en dan mannen kwamen om leveringen te bezorgen, reparaties uit te voeren of andere diensten te verlenen.

Raquella leidde Valya langs dichtgetimmerde ingangen in de klifwand, die ooit toegang hadden geboden tot grote delen van de bijenraatachtige grottenstad, maar die nu verlaten en verzegeld waren. Het waren onheilspellende plekken, verstoken van leven, en zelfs de doden waren jaren geleden al verwijderd en te ruste gelegd in de jungle. Ze wees naar het verraderlijke pad dat langs de klifwand steil omhoogliep naar de top van het plateau. 'Daar gaan we naartoe.'

De jonge vrouw aarzelde een heel kort moment, maar toen volgde ze de